

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Щепотіної Наталі Юрївни

«Оптимізація тренувального процесу кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань», яка представлена в спеціалізовану вчену раду Д 26.829.01 Національного університету фізичного виховання і спорту України для захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

1. Актуальність обраної теми

Високий рівень конкуренції, тривалий змагальний період, розширення календаря змагань, а також постійні зміни до офіційних правил змагань, призводять до підвищення інтенсивності волейбольних ігор, зумовлюють необхідність пошуку ефективних шляхів удосконалення тренувального процесу в командних спортивних іграх з урахуванням вимог сучасної системи підготовки спортсменів. У зв'язку з цим фахівці вказують на доцільність використання найбільш ефективних засобів і методів підготовки спортсменів в межах окремих етапів і періодів річного макроциклу та багаторічної підготовки в цілому.

Серед ефективних шляхів оптимізації підготовки кваліфікованих спортсменів у волейболі переважно вивчали акцентований розвиток спеціальних фізичних якостей, які призводять до морфо-функціональної спеціалізації організму, вдосконалення техніко-тактичної підготовленості та спортивного відбору. Однак, специфічні особливості змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у волейболі ускладнюють реалізацію управлінських впливів у тренувальному процесі, що вимагає корекції та комплексного науково-обґрунтованого підходу при побудові макроциклу.

Одним із ефективних шляхів управління тренувальним процесом в командних спортивних іграх є моделювання, яке передбачає використання моделей стану, підготовленості та змагальної діяльності, а також моделей структурних утворень тренувального процесу. В процесі підготовки волейболістів використовуються переважно моделі першої групи (моделі стану, підготовленості та змагальної діяльності), а дослідження моделей другої групи (моделі структурних утворень тренувального процесу) є більшою мірою локальним. Разом з тим, моделювання структурних утворень тренувального процесу в межах річного макроциклу дозволяє оптимізувати тренувальний процес спортсменів у волейболі з урахуванням основних сторін підготовленості.

Враховуючи високий рівень ефективності при застосуванні методів моделювання, побудова структурних утворень тренувального процесу кваліфікованих волейболісток у межах річного циклу підготовки на основі модельних тренувальних завдань для оптимізації тренувального процесу. Ця проблематика вивчена не повною мірою, що істотно знижує можливості оптимізації тренувального процесу у волейболі, зумовлює актуальність і своєчасність дисертаційної роботи в цілому.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація викладена на 177 сторінках основного тексту, складається з переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаної літератури (220 джерел), додатків, ілюстрована 24 таблицями і 31 рисунком.

Авторкою логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які, повною мірою, відповідають тематиці дисертації. Разом із висновками і практичними рекомендаціями структурні компоненти дослідження складають грамотно побудовану та завершену структуру наукової роботи. Використаний комплекс методів є відповідним проблематиці дослідження та сучасним вимогам до кваліфікаційних робіт рівня дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту.

У **вступі** авторкою обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано структурні компоненти наукового дослідження: об'єкт, предмет, наукову новизну, практичну значущість, охарактеризовано особистий внесок автора в наукові роботи, які виконані в співавторстві, відображено апробацію матеріалів дисертації на науково-практичних конференціях, наведено дані про структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Особливості побудови тренувального процесу спортсменів у командних ігрових видах спорту в річному циклі підготовки»** представлено теоретичний аналіз наукової, методичної та спеціальної літератури, даних мережі «Internet» з питань побудови річного циклу підготовки кваліфікованих спортсменів відповідно до теорії періодизації В. Платонова (2013), в тому числі в командних спортивних іграх. Аналіз отриманих даних дозволив констатувати, що для спортивних ігор характерною є одно- або двоциклова побудова тренувального процесу, що обумовлюється специфікою календаря змагань та відповідним етапом багаторічної підготовки. При цьому, планування структури і змісту підготовки спортсменів у волейболі розглядалося фрагментарно і на даний час відсутній ефективний комплексний підхід до побудови річного макроциклу підготовки кваліфікованих волейболісток.

Авторка зазначає, що сучасні тенденції розвитку командних спортивних ігор вимагають пошуку раціональних шляхів управління процесом підготовки спортсменів, орієнтованих на оптимізацію тренувальних впливів, одним з яких є моделювання. В олімпійському та професійному спорті моделі поділяються на дві групи – моделі стану, підготовленості, змагальної діяльності спортсменів і моделі структурних утворень тренувального процесу. Використання методів моделювання при підготовці кваліфікованих волейболісток характеризується переважним застосуванням у спортивній практиці моделей першої групи, а дослідження моделей другої групи є, більшою мірою, локальним.

На підставі аналізу літературних даних авторка констатує, що високий

рівень ефективності використання методів моделювання, побудова структурних утворень тренувального процесу кваліфікованих волейболісток у межах річного циклу підготовки на основі модельних тренувальних завдань дозволить оптимізувати процес підготовки.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» авторкою представлено методи дослідження, обґрунтовано доцільність їх використання, описано організацію та контингент спортсменок, який брав безпосередню участь у проведенні експериментальних досліджень. У процесі дослідження застосовувалися такі методи: теоретичний аналіз науково-методичної і спеціальної літератури, даних Internet; педагогічне спостереження в процесі тренувальної та змагальної діяльності спортсменок; відеозйомка змагальної діяльності команд та окремих спортсменок; педагогічне тестування; методи функціональної діагностики; педагогічний експеримент; методи математичної статистики.

Дослідження проводилося в чотири етапи з 2012 до 2016 рр.

Впродовж першого етапу (11.2012 – 08.2013 рр.) вивчалася спеціальна література вітчизняних і зарубіжних авторів, у якій висвітлювався стан проблеми побудови тренувального процесу спортсменів у командних спортивних іграх у річному циклі підготовки, що дозволило обґрунтувати актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи і програму досліджень.

На другому етапі (09.2013 – 08.2014 рр.) проведено констатувальний експеримент, який передбачав спостереження за тренувальною та змагальною діяльністю кваліфікованих волейболісток вищих навчальних закладів м. Вінниці (n=47), відеозйомку й аналіз змагальної діяльності, проведення педагогічного тестування, морфофункціональну діагностику. Вивчено структуру та зміст річного циклу підготовки кваліфікованих волейболісток, а також динаміку показників підготовленості. Було розроблено методику інтегральної оцінки змагальної діяльності, визначено модельні показники.

Аналіз результатів констатувального експерименту дозволив розробити модельні тренувальні завдання, мікро- і мезоцикли, періоди, макроцикли підготовки кваліфікованих волейболісток з метою здійснення оптимізації тренувального процесу на формуальному етапі експерименту.

На третьому етапі (09.2014 – 08.2015 рр.) проведено формувальний етап експерименту на базі жіночої збірної волейбольної команди Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (n=16). Впродовж цього періоду в тренувальний процес команди впроваджувалися розроблені модельні тренувальні завдання. Для визначення ефективності побудови річного циклу підготовки здійснювалися етапні тестування показників підготовленості та змагальної діяльності.

Четвертий етап досліджень (09.2015 – 04.2016 рр.) передбачав статистичну обробку отриманих результатів; порівняння показників підготовленості та змагальної діяльності, структури і змісту тренувального процесу протягом констатувального та формуального експериментів, порівняння отриманих матеріалів з науковими даними; поглиблене вивчення

спеціальної літератури для обґрунтування оптимізації тренувального процесу кваліфікованих волейболісток у річному макроциклі на основі модельних тренувальних завдань; формулювання загальних висновків, написання практичних рекомендацій, підготовку та оформлення тексту дисертаційної роботи, впровадження її результатів у практику.

У третьому розділі **«Аналіз структури та змісту тренувального процесу кваліфікованих волейболісток у річному макроциклі»** авторкою дисертації представлено результати дослідження, отримані протягом констатувального педагогічного експерименту. Показано, що контроль за видами і компонентами тренувальної роботи дозволив визначити структуру річного циклу підготовки, величину та спрямованість навантажень, інтенсивність тренувальних занять, співвідношення засобів як у мікро- та мезоциклах, так і в етапах та періодах річного циклу підготовки; розробити інтегральну оцінку змагальної діяльності волейболісток; визначити модельні показники підготовленості та змагальної діяльності.

Авторкою виявлені особливості побудови річного циклу підготовки кваліфікованих волейболісток на основі теорії періодизації в умовах вищого навчального закладу. Річний цикл підготовки складався з двох макроциклів, перший з яких включав підготовчий (загальний обсяг навантажень 4315 хв; сумарний коефіцієнт величини навантаження (КВН) 32398 балів), змагальний (загальний обсяг навантажень – 4000 хв, сумарний КВН – 31737 балів) і перехідний періоди; в другому макроциклі планувалися підготовчий (загальний обсяг тренувальної роботи склав 2725 хв із сумарним КВН 21564 бали), змагальний (загальний обсяг навантажень склав 8320 хв, сумарний КВН становив 64780 балів) і перехідний періоди. При побудові тренувального процесу планувалися втягувальний, базовий розвивальний, контрольно-підготовчий, передзмагальний, змагальний, відновлювальний мезоцикли, структуру яких складали втягувальні, ударні, підвідні, змагальні, міжігрові та відновлювальні мікроцикли.

Зміст річного циклу підготовки кваліфікованих волейболісток склали засоби загальної та спеціальної фізичної підготовки, спеціально-підготовчі, підвідні та змагальні засоби. Співвідношення навантажень за спрямованістю впливу в річному циклі підготовки кваліфікованих волейболісток на констатувальному етапі експерименту мало наступний вигляд: 37,0 % складала навантаження аеробної спрямованості, 59,0 % – змішаної, 2,7 % – анаеробної алактатної, 1,3 % – анаеробної гліколітичної.

На основі методичного підходу, який розроблений В.М. Костюкевичем (2008), авторкою роботи доповнено відповідно до специфіки волейболу та розроблено інтегральну оцінку змагальної діяльності, яка складалася зі специфічних коефіцієнтів, кожний з яких характеризував окремі компоненти змагальної діяльності. Коефіцієнт інтенсивності відображав активність гравця в партії; коефіцієнт мобільності – мобільність спортсменки, її прагнення виконувати техніко-тактичні дії в умовах високої координаційної складності; коефіцієнт агресивності – активність гравця в змагальній боротьбі над верхнім краєм волейбольної сітки в умовах протидії з боку суперника;

коефіцієнт ефективності – загальну результативність виконаних техніко-тактичних дій; коефіцієнт ефективності техніко-тактичних дій в третьому режимі координаційної складності – результативність техніко-тактичних дій в умовах активної протидії з боку суперника. Вихідні дані для визначення специфічних коефіцієнтів та інтегральної оцінки були отримані шляхом реєстрації тривалості активних фаз гри і техніко-тактичних дій кваліфікованих волейболісток у процесі змагальної діяльності з урахуванням якості їх виконання.

Авторкою підкреслено, що інтегральна оцінка змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток є оптимальним критерієм контролю і найбільш об'єктивно відображує специфіку змагальної діяльності, що обумовлюється її достовірним ($p < 0,05$) взаємозв'язком з більшістю показників підготовленості та змагальної діяльності, а саме: з коефіцієнтами інтенсивності ($r = 0,80$), мобільності ($r = 0,76$), агресивності ($r = 0,50$), з життєвою ємністю легень ($r = 0,38$), життєвим індексом ($r = 0,62$), з відносними показниками PWC_{170} ($r = 0,60$) і максимального споживання кисню ($r = 0,66$), зі стрибком у висоту з місця ($r = 0,36$) та бігом «ялинкою» ($r = -0,55$).

У процесі проведення досліджень визначено модельні показники морфо-функціонального стану, фізичної підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток ($n = 47$) на констатувальному етапі експерименту.

На основі модельних показників авторкою дисертаційного дослідження розроблено десятибальну шкалу оцінки показників фізичної, функціональної підготовленості та змагальної діяльності. Використання розробленої шкали дозволило уніфікувати одиниці вимірювання при побудові індивідуальних моделей спортсменок, оцінити підготовленість кваліфікованих волейболісток, виявити слабкі сторони підготовленості та скорегувати тренувальний процес.

Експертний аналіз змісту річного циклу підготовки кваліфікованих волейболісток у процесі констатувального експерименту свідчить про використання значної частки засобів загальної фізичної підготовки і значно меншої частки спеціально-підготовчих і засобів спеціальної фізичної підготовки, що виявилось в незначному ($p > 0,05$) покращенні показників фізичної та функціональної підготовленості кваліфікованих волейболісток протягом педагогічних тестувань. Отримані результати на констатувальному етапі експерименту дозволили авторці роботи підтвердити думку про необхідність застосування комплексного, науково-обґрунтованого підходу до побудови структурних утворень тренувального процесу в межах річного циклу підготовки жіночих волейбольних команд.

У четвертому розділі **«Обґрунтування ефективності оптимізації тренувального процесу кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань»** авторкою дисертаційної роботи представлено результати формувального експерименту стосовно особливостей розробки і впровадження, а також переваг у застосування при підготовці жіночих команд з волейболу модельних тренувальних завдань;

здійснено порівняльний аналіз змісту річного макроциклу з показниками констатувального етапу експерименту; проаналізовано динаміку показників підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток для визначення ефективності тренувального процесу протягом формувального експерименту.

Авторкою розроблено та розподілено на 4 блоки модельні тренувальні завдання – алгоритмізовані логічно пов'язані комплекси вправ, спрямовані на досягнення поставленої мети, із суворою регламентацією компонентів навантаження. Перший блок включав модельні тренувальні завдання (МТЗ) для загальної фізичної підготовки, другий – для спеціальної фізичної підготовки, третій – для техніко-тактичної підготовки, четвертий блок містив МТЗ, які орієнтовані на ігрову підготовку кваліфікованих волейболісток.

Модельні тренувальні завдання розроблялися з метою оптимізації тренувального процесу шляхом формування термінових, відставлених і кумулятивних тренувальних ефектів для використання у річному макроциклі підготовки.

Побудова мікроциклів підготовки кваліфікованих волейболісток на основі МТЗ стала основою для вивчення змісту тренувального процесу спортсменок і порівняльного аналізу з констатувальним експериментом.

Впродовж підготовчого періоду першого макроциклу на формувальному етапі експерименту, в порівнянні з констатувальним, авторкою дисертації було зменшено частку засобів загальної фізичної підготовки (ЗФП) до 26,9 %, збільшено засоби спеціальної фізичної підготовки (СФП) і спеціально-підготовчі вправи (СПВ) до 14,2 і 10,1 % відповідно з метою вдосконалення фізичних якостей спортсменок, які є специфічними для волейболу. В змагальному періоді першого макроциклу було зменшено частку засобів ЗФП (до 17,9 %) і підвідних (до 44,8 %), внаслідок чого було збільшено частку засобів СФП (до 2,6 %) та спеціально-підготовчих (до 4,2 %), що відповідало завданням змагального періоду.

У порівнянні з підготовчим періодом другого макроциклу констатувального етапу експерименту зменшилася частка неспецифічних засобів (з 35,5 до 29,1 %) і збільшилася частка специфічних (з 64,5 до 70,9 %), у тому числі спеціально-підготовчих (з 3,5 до 7,2 %) і підвідних (з 37,5 до 42,2 %). У змагальному періоді другого макроциклу було зменшено засоби ЗФП (до 16,7 %) і збільшено спеціально-підготовчі (до 4,1 %), підвідні (до 48,7 %) та змагальні (до 28,2 %).

Зміна співвідношення засобів підготовки волейболісток на формувальному етапі експерименту зумовила й перерозподіл навантажень за спрямованістю впливу в порівнянні з констатувальним етапом педагогічного експерименту. Зокрема, в підготовчому періоді першого макроциклу частка аеробних навантажень зменшилась з 47,5 до 41,5 %, збільшилось навантаження змішаної (з 45,5 до 46,2 %) та анаеробної (з 7,0 до 12,3 %) спрямованості. Внаслідок збільшення засобів СФП і СПВ упродовж змагального періоду на формувальному етапі експерименту виявлено збільшення навантажень анаеробної спрямованості до 5,7 %. Децю

зменшилась частка аеробної (до 28,5 %) та змішаної (до 65,8 %) спрямованості.

Так як перший і другий блоки розроблених модельних тренувальних завдань були спрямовані на вдосконалення загальної та спеціальної фізичної підготовленості кваліфікованих волейболісток, то одним з основних критеріїв ефективності побудови тренувального процесу на формувальному етапі експерименту було порівняння модельних показників фізичної та функціональної підготовленості з результатами констатувального етапу.

Авторка роботи зазначає, що важливо визначити ефективність впровадження модельних тренувальних завдань третього (техніко-тактична підготовка) та четвертого (ігрова підготовка) блоків. З цією метою здійснювалося порівняння коефіцієнтів та інтегральної оцінки змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток, отримані на констатувальному та формувальному етапах експерименту.

Аналіз отриманих даних, дозволив авторці зауважити, що впровадження чотирьох блоків модельних тренувальних завдань у тренувальний процес кваліфікованих волейболісток на формувальному етапі експерименту сприяло статистично достовірній ($p < 0,05$) позитивній зміні показників функціональної і фізичної підготовленості та змагальної діяльності.

Результати педагогічного експерименту свідчать про ефективність побудови структурних утворень тренувального процесу кваліфікованих волейболісток у межах річного макроциклу на основі модельних тренувальних завдань, розроблених для різних сторін підготовленості.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» авторкою здійснено узагальнення експериментальних даних і теоретичного аналізу, які дозволити вирішити важливу науково-практичну проблему – оптимізувати тренувальний процес кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань для підвищення ефективності змагальної діяльності.

- *доповнено* дані щодо особливостей двоциклового планування річного циклу підготовки в командних ігрових видах спорту, а також щодо морфофункціональних показників кваліфікованих волейболісток;

- *розширено* дані щодо використання методів моделювання в процесі підготовки спортсменів у командних ігрових видах спорту, методи реєстрації, аналізу та оцінки техніко-тактичних дій волейболісток у процесі змагальної діяльності;

- *підтверджено* фазність процесу розвитку спортивної форми, вплив тренувальних засобів, які використовуються відповідно до етапу підготовки на динаміку показників підготовленості кваліфікованих волейболісток.

3. Достовірність результатів, їх новизна

Наукові положення, основні результати і висновки дисертаційної роботи Н.Ю. Щепотіної визначаються науковою новизною та обґрунтованістю.

Результати, отримані вперше:

- *вперше* експериментально обґрунтовано побудову структурних

утворень тренувального процесу в межах річного циклу підготовки на основі розроблених модельних тренувальних завдань з акцентованим їх використанням при плануванні та реалізації управлінських впливів у процесі підвищення різних сторін підготовленості кваліфікованих волейболісток;

- *вперше* визначено структуру та зміст річного циклу підготовки жіночої волейбольної команди з конкретизацією тривалості, обсягу, величини та спрямованості навантаження окремих структурних утворень (мікро- та мезоциклів, етапів, періодів);

- *вперше* обґрунтовано інтегральну оцінку змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток, яка складалася з коефіцієнтів інтенсивності, мобільності, агресивності, ефективності та ефективності техніко-тактичних дій в умовах високої координативної складності виконання. Проведений кореляційний аналіз виявив взаємозв'язок інтегральної оцінки з більшістю показників підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток, що доводить об'єктивність та інформативність розробленої інтегральної оцінки;

- *вперше* визначено шкалу оцінки показників підготовленості та змагальної діяльності, які можуть слугувати орієнтирами для майбутніх досліджень, дозволяють побудувати поточні та перспективні моделі волейболісток різних амплуа;

Практична значущість отриманих результатів полягає в тому, що побудова структурних утворень тренувального процесу кваліфікованих волейболісток у межах річного циклу підготовки на основі розроблених модельних тренувальних завдань для різних сторін підготовленості дозволила оптимізувати тренувальний процес шляхом формування термінових, відставлених та кумулятивних тренувальних ефектів, конкретизувати та систематизувати процес підготовки, оперативно вносити корективи в тренувальний процес, реалізувати принцип індивідуалізації при підготовці команди.

Отримані в результаті досліджень дані можуть бути використані при підготовці волейболісток різної кваліфікації, а також у навчальному процесі студентів спеціалізованих вищих навчальних закладів під час викладання дисциплін «Основи теорії і методики спортивного тренування», «Теорія і методика спортивної підготовки», «Спортивно-педагогічне вдосконалення», «Підвищення спортивної майстерності» тощо.

Результати дослідження впроваджені в навчально-тренувальний процес жіночих збірних команд з волейболу Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту, Львівського державного університету фізичної культури, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, волейбольного клубу «Вінниця», про що свідчать відповідні акти впровадження.

4. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях та відповідність публікацій вимогам Міністерства освіти і науки України

Основні положення дисертації викладені в 11 наукових працях, з них 7

опубліковано у фахових виданнях України, 2 з яких входять до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття апробаційного характеру і 3 додатково відображають результати дисертації.

Основні положення дисертаційної роботи були представлені на I Всеукраїнській конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми сучасної науки і наукових досліджень» (м. Вінниця, 2013); VII Міжнародній науковій конференції пам'яті Анатолія Миколайовича Лапутіна «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (м. Чернігів, 2014); IX і X Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (м. Вінниця, 2014, 2016); VII Міжнародній науково-методичній конференції «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (м. Київ, 2016); щорічній науково-методичній конференції професорсько-викладацького складу інституту фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Актуальні проблеми фізичного виховання і методики спортивного тренування» (м. Вінниця, 2013–2016).

Автореферат і публікації повністю відображають зміст дисертаційного дослідження за темою «Оптимізація тренувального процесу кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань». Таким чином, є всі підстави вважати, що робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

5. Зауваження і недоліки дисертаційної роботи та автореферату

1. У 1 розділі при поданні наукового матеріалу стосовно моделювання тренувального процесу кваліфікованих волейболісток авторка не акцентувала увагу на питанні, на яких саме показниках доцільно будувати моделі: на максимальних показниках, мінімально-достатніх показниках, усереднених показниках, оптимальних діапазонах значень або за індивідуальними показниками підготовленості, що базуються на вивченні структури і змісту змагальної діяльності конкретної спортсменки з урахуванням особливостей ігрового амплуа. На наш погляд, більш логічним було б детально висвітлити це питання та проаналізувати, які саме вищезазначені показники доцільно використовувати при моделюванні тренувального процесу висококваліфікованих і кваліфікованих волейболісток, спортсменок масових розрядів або в дитячо-юнацькому спорті.

2. В розділі 2 при переліку методів дослідження авторка не наводить метод моделювання, хоча в літературному огляді обґрунтовується необхідність його застосування, а тематика наукового дослідження є відповідною для його широкого використання.

3. В 3 розділі авторка наводить розроблені формули для оцінки коефіцієнтів інтенсивності, агресивності, мобільності та ін., які є складовими загальної інтегральної оцінки ефективності змагальної діяльності. На нашу

думку, стосовно інтегральної оцінки ефективності змагальної діяльності у волейболі замість показника часу, який зіграний гравцем у партії слід використовувати інші. Наприклад, кількість розіграшів очок у партії, в яких прийняла участь конкретна спортсменка. Показник часу, який зіграний гравцем у партії, може істотно змінюватися в змагальній діяльності у волейболі внаслідок того, що офіційні правила змагань не регламентують тривалість партії у волейболі за часом.

4. В розділі 3 в переліку коефіцієнтів, які авторка використала для інтегральної оцінки показників змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток (інтенсивності, мобільності, агресивності, ефективності, ефективності техніко-тактичних дій в третьому режимі координаційної складності), на нашу думку логічним було б також використати коефіцієнт надійності, який детермінує показники ефективності виконання техніко-тактичних дій протягом гри (або однієї партії) з урахуванням впливу показників стомлення на якість виконання техніко-тактичних дій.

5. В 4 розділі авторка використовує поняття «Блок» стосовно до вправ, які згруповані за певною ознакою: «Дотримуючись таких положень у своєму дослідженні ми прагнули оптимізувати тренувальний процес кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань, які були розроблені та розподілені на 4 блоки» (стор. 114 та ін.). На наш погляд, більш логічним для наукових досліджень у галузі «Фізичне виховання та спорт» є використання інших термінів (група вправ, комплекс вправ), які більшою мірою відповідають специфіці наукової роботи.

6. В практичних рекомендаціях, на наш погляд, більше уваги слід приділити питанням підбору високоспеціалізованих вправ, які відповідні модельним тренувальним завданням і є основними засобами реалізації модельних тренувальних завдань у процесі підготовки кваліфікованих волейболісток. Це також дає можливість підвищити практичну значущість дослідження для тренерів і кваліфікованих волейболісток з точки зору оптимального підбору спеціальних вправ для реалізації модельних тренувальних завдань.

Вищенаведені зауваження є, значною мірою, дискусійними, не знижують високої наукової цінності та загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження.

6. Загальний висновок

Дисертаційна робота Щепотіної Наталі Юріївни «Оптимізація тренувального процесу кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань» є самостійною, завершеною науково-дослідною працею, в якій отримані науково-обґрунтовані результати, що дозволяють вирішувати актуальні завдання галузі фізичного виховання та спорту, зокрема, сприяють оптимізації тренувального процесу кваліфікованих волейболісток. Отже, дисертація «Оптимізація тренувального процесу кваліфікованих волейболісток на основі модельних тренувальних завдань» відповідає п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її

авторка, Щепотіна Наталя Юріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент,

професор кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і здоров'я

Запорізького державного медичного університету

Міністерства охорони здоров'я України,

доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент *М.В.Ю. Дорошенко*

Відгук отримано 13.04.2017.

ЛСБм